

CODOLENC, EL GEGANT

Fina Anglès i Soronellas

CODOLENC, EL GEGANT

CODOLENC, EL GEGANT

FINA ANGLÈS I SORONELLAS

Primera edició digital: març del 2012

© Del text: Fina Anglès i Soronellas

Il·lustració de la coberta: Jasmin Bergadà

Disseny i composició: Montserrat Coll

Aquesta obra va ser editada per les Publicacions de l'Abadia de Montserrat l'any 1991 i per Columna Edicions l'any 1999. Trobareu més informació sobre l'autora i la seva obra a: <www.escriptors.cat/autors/angles/> i <<http://www.esca.cat/pagines/finaangles/finaangles.html>>.

Als meus avis: Miquel, Encarnació, Ramon i Josepa

A l'Eduard i a la Maria Juncosa Bonet

Una tarda d'estiu, amb l'Eugènia Bonet i el seu fill gran, l'Eduard, vaig anar a l'ermita de Sant Joan del Codolar, a Cornudella. Pel camí, l'Eugènia m'explicà que el dia abans havia pujat a dalt de tot del Montsant, a la punta de la Corbatera, i també a la Cova Santa. L'Eduard ens confià el seu desig de ser geganter quan fos gran. D'aquesta sortida i de la xerrada amical, en sorgí CODOLENC, EL GEGANT.

Codolenc, el gegant

Vet aquí que una vegada algunes famílies que vivien en llocs freds de les altes muntanyes decidiren baixar al pla. Sense perdre ni un segon, iniciaren la marxa cap als nous indrets.

Tots avançaven contents; aviat deixarien el fred i per fi sabrien com eren els llocs de què tant havien sentit parlar.

Al ritme lent, pausat i majestuós dels cavalls, la comitiva avançava. De lluny, feien bona fila totes les tartanes, l'una darrere l'altra i, a les regnes dels animals, menant la marxa, avis i néts i pares i fills, tots il·lusionats.

Ja veien, llunyanes, quasi en el record, les teulades de pedra de pissarra, els boscos de faigs, les vaques sempre serioses i pacients, l'herbei fresc i suau, l'aigua com si vessés de la terra i volgués fer-te pessigolles als peus, els hiverns llargs i freds, la xemeneia... però no deixaven de preguntar-se com serien les noves terres, els conreus, els arbres, la gent...

Així, amb el record i la il·lusió, s'anaven acostant a l'indret desitjat. Ja quasi podien contemplar-lo quan,

com per art de màgia, s'adonaren que tenien just al davant una muntanya diferent de totes les que mai havien vist.

La muntanya era immensa, omplia tot el seu horitzó; d'arbres, alguns; de camins, pocs, i el color, això sí, era ben singular: gris clar. Al peu, tot de camps de blat, avellanars, oliverars i molts, molts ceps convertien el paisatge en un meravellós joc de colors.

S'aturaren, baixaren de les tartanes i tots junts la contemplaren embadalits i bocabadats.

Després d'una llarga estona i sense que ningú abans hagués gosat trencar el silenci, l'avi més avi de tots digué:

—Caram, quin color més bonic que té aquesta muntanya!

—I aquests conreus? Seria bo que ens hi acostéssim. Un dels vaillets afegí:

—Avi Ramon! Avi Ramon! Mireu allà al peu de la muntanya, sembla que hi hagi un campanar!

Tots miraren fixament cap on assenyalava l'Eduard —aquest era el nom del nét de l'avi Ramon—, i efectivament, després d'afinar molt la mirada, descobriren un campanar.

—Anem-hi? —digueren els més petits.

I amb la pruija d'arribar-hi aviat, tothom pujà de nou a les tartanes i els cavalls començaren a trotar.

Avançaven enmig d'alzinars i de pinedes i a cada retomb del camí se'ls anava eixamplant la visió del campanar, primer, de l'església, després, d'un alt dipòsit d'aigua, més tard, fins que ja contemplaren el conjunt del poble just al peu de la muntanya.

A mesura que s'hi anaven acostant, els vaillets baixaven de les tartanes i saltaven i corrien al davant, contents.

Cridaven: «Ja arribem! Ja arribem!»

Estaven gairebé a l'entrada del poble quan, de sobte, s'aturaren tot mirant fixament el campanar.

—Què passa? —preguntà en Jaume, el pare de l'Eduard.

—No hi ha campanes! —exclamaren.

—Com pot ser, pare? —Digué l'Eduard.

—És ben estrany! Un campanar sense campanes! On s'és vist això? —va dir el pare de l'Eduard.

L'avi Ramon, que acabava d'arribar, continuà:

—I tant, és molt estrany! Però, vaja, ja ho aclarirem. Anem!

I tothom va reiniciar la marxa.

Arribaren al poble i tot seguit a la plaça. Just al mig, al peu d'una morera, hi havia una font. No cal ni dir-ho: tots baixaren ràpidament de les tartanes i allí, a l'ombra de la morera, reposaren, es rentaren els braços i la cara i begueren bons grapat d'aigua.

Un cop refrescats, començaren a observar, encuriósits, el seu entorn. Hi havia un edifici molt gran que lluïa una façana ben conservada; possiblement era la Casa de la Vila, perquè al balcó hi havia uns ferros preparats per sostenir els pals de les banderes i just al mig de la façana es veia un rellotge de sol. Sí, devia ser la Casa de la Vila.

Al seu costat, l'església, a la qual s'accedia per unes escales, i com voleiant per damunt de tot, el campanar; però... certament, no s'havien equivocat: no hi havia campanes. Era ben estrany!

Altres cases d'alçades diverses acabaven de configurar la plaça. Alguna mostrava damunt la portalada un escut de pedra, probablement molt antic, i d'altres tenien grans balconades; cap, però —i això també era molt estrany—, no tenia flors ni als balcons, ni a les finestres, ni al llindar de la porta.

—On s'és vist això! —digueren els nouvinguts.

—Un poble sense campanes al campanar, ni flors als balcons, no és un poble! —afegiren.

I encara més: de mica en mica s'adonaren que totes les portes de les cases, les portes balconeres, els porticons de les finestres, els finestrals a les golfes, les gateres... tot era tancat.

Els nouvinguts restaren perplexos. Com podia ser que un poble situat en un lloc tan agradable, al peu d'aquella meravellosa muntanya, no tingués habitants! Certament no hi havia ningú, o què passava? Calia aclarir-ho ben aviat.

Així, doncs, decidiren escampar-se per grups en totes direccions i comprovar què passava a la resta dels carrers. Havien de veure si trobaven algú que els pogués donar alguna explicació.

De fet, no tothom marxà, sinó que a l'ombra de la morera restaren esperant molts dels vaillets i alguns avis i àvies.

Poc hagueren d'esperar, ja que ben aviat quasi tots havien retornat.

—Sembla que certament no hi visqui ningú en aquest poble! —digueren uns.

—Però, aquestes terres de conreu, algú les ha de treballar —repliquen d'altres.

—És molt, molt estrany. No es veu ningú, no hi ha campanes al campanar, no hi ha flors als balcons...

—És més que estrany. És un enigma que hem de resoldre! —sentencià un avi.

* * *

L'avi Ramon i en Jaume —el seu gendre— s'havien adreçat cap a la part de dalt del poble, just de cara a la muntanya.

Anaven caminant i observant minuciosament cada racó, escrutant cada finestra, resseguint carrers i corralons... fins que es trobaren just als afores del poble.

No havien trobat ningú, no havien vist cap flor, ni tampoc —i era també una nova estranyesa— cap gos ni cap gat.

Feia estona que havien deixat fins i tot de comentar-ho i el silenci que hi havia al seu entorn feia ressonar molt més les seves passes. Una certa angoixa s'apoderà d'ells; volien, d'una vegada per totes, trobar algú, saber perquè, escoltar respostes a les seves preguntes, però malauradament no semblava que poguessin satisfer els seus desigs.

En arribar als límits del poble, contemplaren —ara de prop— aquella muntanya que tant els havia impressionat. Es trobaven just al seu peu i amb el sol de migdia que hi queia de ple, tenia una lluminositat engegadora que els xuclava la mirada.

No podien, però, aturar-se; calia que retornessin a la plaça. Si trigaven massa, els companys es preocuparien per la seva sort, i tenien un desig urgent de retrobar les famílies.

Es donaven ja per vençuts, contemplaven per darrer cop la muntanya abans de retornar a l'interior del poble, quan, de sobte, els semblà sentir una veu.

S'aturaren sense pronunciar ni un mot, giraren lleument el cap com volent extremar l'oïda i, gairebé tallant l'alè escoltaren atentament. Havien sentit una veu o només els ho semblava? No gosaven parlar per si es repetia i així restaren una bona estona fins que iniciaren el retorn a la plaça.

No havien sentit res, només els ho havia semblat, pensaren.

De cop i volta, s'aturaren novament i ara ja amb resolució es giraren cap als afores del poble i començaren a caminar. Sí, havien sentit una veu. I, ara, la tornaven a sentir:

—Bona gent! Bona gent!

D'on venia? Semblava suau i pacient, com convidant-los a adreçar-se a un punt determinat que no acabaven de situar.

Aviat el Jaume s'adonà que just en un redós del camí de sortida del poble cap als camps, a l'ombra d'una figuera, hi havia algú assegut, que continuava dient:

—Bona gent! Bona gent!

S'hi acostaren amb una certa cautela i veieren un vellet assegut en una pedra, just sota la figuera.

El vellet digué:

—Bona gent, no tingueu por! Veniu!

Els avançaren i, en arribar a l'arbre, sense poder contenir-se preguntaren:

—Per què no hi ha ningú al poble?

—Per què no hi ha campanes al campanar?

—Per què no hi ha flors als balcons?

—Per què no hi ha ni gossos ni gats?

El vellet, pausadament, contestà:

—Tingueu calma. No us heu de precipitar ni heu de córrer mai quan vulgueu resoldre coses importants.

Asseieu-vos aquí al meu costat sota l'ombra sempre fresca d'aquesta figuera i jo contestaré les vostres preguntes.

Llavors s'adonaren que havia passat molt de temps d'ençà de la seva sortida de la plaça de la vila, i, per tal de tranquil·litzar els companys i les famílies, convingueren que en Jaume retornaria a la plaça i l'avi Ramon escoltaria les explicacions d'aquell vellet.

L'avi, ja una mica més calmat, explicà:

—Bon dia! Em dic Ramon i juntament amb els meus companys hem arribat aquí encisats per la bellesa d'aquesta muntanya i pel desig de conèixer aquest poble, però ens ha sobtat molt no trobar ningú, que el campanar no tingui campanes, que als balcons no hi hagi flors, que no es vegin ni gossos ni gats... Què passa?

I el vellet respongué:

—Abans de donar resposta a les vostres preguntes, he de dir-vos que heu arribat a la comarca del Priorat.¹

—És clar! —assentí l'avi Ramon—. Ara entenc el perquè de tants i tants ceps; el meu avi ja m'ho explicava.

I llavors el vellet prosseguí:

Aquest poble es diu Cornudella² i des de ja fa molts anys és present a la història. Era un poble amb molts habitants, sempre concorregut; a les balconades hi

¹ Priorat: Comarca del Principat, a la regió de Tarragona. L'emmarquen les comarques del Baix Camp, la Ribera d'Ebre, la Conca de Barberà i les Garrigues. S'hi produeix el famós i apreciat vi del Priorat.

² Cornudella: Municipi del Priorat, a la vall alta del riu de Siurana, entre el Montsant, a ponent, i les muntanyes de Prades, a llevant.

havia flors de tota mena: geranis, pensaments, violes, clavellines, margarides, hortènsies... els gats i els gosos no hi faltaven i, quant a les campanes, he de fer justícia i manifestar-vos que teníem el millor campaner de la comarca: repicava que donava gust, el seu «toc de festa» semblava un concert i realment et traspasava l'alegria del dringar.

—Què ha passat doncs? —preguntà l'avi Ramon.

—Ha passat —prosseguí el vellet— que al cim d'aquesta muntanya que a vosaltres tant us ha encisat, hi viu un gegant, anomenat Codolenc, i cada vegada que sent drings de campanes, lladrucs de gosos, miols de gats, música de ball o veus de persones, llença des de la punta més alta, la roca Corbatera,³ situada a més de mil metres d'alçada, uns còdols tan immensos que fan molt, molt de mal als sembrats, a les parades d'olivers i avellaners, a les filerades de ceps, i fins i tot alguna vegada han estat a punt de fer mal a les persones.

I continuà:

—Així, doncs, els habitants d'aquest poble s'han vist obligats a marxar cap a d'altres contrades i tornen

Principals conreus: vinya, avellaners i cereals. Es formà després de la conquesta cristiana.

Sant Joan del Codolar: Ermita del municipi de Cornudella situada als vessants meridionals del Montsant, a la capçalera del barranc de Sant Joan. Hi ha una font entre grans còdols.

³ Corbatera: Punt culminant (1.166 m) del Montsant, que és un massís muntanyós situat a l'extrem sud-occidental de la Serralada Prelitoral Catalana. Els pobles i llocs del seu entorn són, a mitja altura, la Morera de Montsant, Albarca i la Conreria d'Escaladei, i, al seu peu, Ulldemolins, Cornudella, Poboleda, les Vilelles, Cabassers i Margalef de Montsant.

amb moltíssima precaució i tan poc com poden, per conrear les terres i especialment els ceps.

Llavors l'avi Ramon va dir:

—Certament és una situació difícil de resoldre, però a nosaltres ens ha agradat molt aquesta zona i penso... de fet, n'he de parlar amb els companys... que de moment ens abelliria quedar-nos aquí.

El vellet, parsimoniosament, respongué:

—Podeu fer-ho; jo sé que ningú no us dirà res perquè fareu bon ús del nostre poble, però val a dir que necessitareu molta sort. Viure sense flors, sense ni un gos ni un gat, ni el repic de campanes en senyal de festa, ni les converses animades entre amics, ni els balls de festa a l'estiu, ni les ballades de gegants per la festa major, és gairebé impossible. Ah!, i no diguem viure amb aquest gegantot, el Codolenc, just aquí a dalt de la muntanya. De tota manera —afegí solemnement—, us desitjo molta, molta sort.

Llavors l'avi Ramon s'aixecà, allargà la mà per acomiadar-se del vellet i, tot donant-li les gràcies, inicià el camí de retorn cap a la plaça de la vila.

2

Mentrestant, en Jaume havia arribat a la plaça. Hi havia trobat tots els companys, ja una mica preocupats per la seva tardança, que l'havien rebut amb astorament pel fet de veure'l arribar tot sol.

Aviat, però, es tranquil·litzaren amb les paraules d'en Jaume i restaren a l'espera de la tornada de l'avi Ramon.

Sabien —els ho havia dit en Jaume— que aquell vellet ben segur que els donaria l'explicació que tant desitjaven.

Ja els cavalls, merescudament alleugerits de càrrega i alliberats de sàrries i d'albardenes, menjaven: palla, remolatxa, alfals, i les tartanes restaven afillerades en un racó de la plaça.

Amb una certa placidesa, les mestresses de casa començaven a fer el dinar i la mainada jugava. En Jaume i els seus companys havien encès el foc i procuraven que no s'apagués. Calia fer bullir l'olla, si no no hi hauria dinar, i certament, després de tantes emocions, la gana començava a fer-se sentir.

La quitxalla, amb la seva facilitat per convertir en natural qualsevol situació, ja s'havia apoderat de la plaça. Havien dibuixat a terra una xarranca i saltaven, seguint sempre el torn corresponent, d'un requadre a l'altre, tot intentant arrossegar el palet superant requadres sense tocar ratlla.

Jugaren primer a la xarranca de l'avió, després a la dels set dies de la setmana, i aviat la forta calor del migdia —i, cal dir-ho, de la zona prioratina— els obligà a jugar sota la morera; però, vaja, el joc del pare carabassot els entrentingué d'allò més. Ells no s'imaginaven, ni remotament, quines repercussions podia tenir la seva alegria i la seva gatzara.

Sort, però, que aviat el dinar estigué a punt i ja es reuní tothom a l'ombra de la morera just al costat de la font, i es posaren a dinar. Menjaren un bon plat d'escudella de pagès i un tall de carn a la brasa. Tenien tanta gana que no va caldre insistir gaire perquè els xiquets s'ho acabessin tot; només la Maria —germana petita de l'Eduard— tingué algun problema amb la col

i els cigrons, però vaja, va ser més cosa de l'edat que no de la gana.

Tothom acabà de dinar; menjaren bona i quantiosa fruita per postres i decidiren fer una mica de migdiada.

La tarda avançava i ja gairebé mitja plaça restava a l'ombra. Tot estava en silenci, els cavalls s'ho miraven comprensius, els infants dormien plàcidament a la falda de les seves mares i els més grans reposaven; s'ho tenien ben guanyat.

Tots estaven endormiscats menys l'àvia Teresa, muller de l'avi Ramon, i fou per això que va ser la primera a veure'l arribar.

—Ramon! —mormolà.

—Teresa! —contestà l'avi Ramon.

S'abraçaren emocionadament i ja alguns caps començaren a alçar-se en notar l'arribada de l'avi.

Llavors, els més grans es reuniren en un racó apartat de la plaça per tal de no despertar la mainada, i l'avi Ramon els explicà tot allò que abans li havia contat el vellet.

Els agradà saber que es trobaven a la comarca del Priorat; els seus avantpassats els en parlaven molt i recordaven també l'explicació dels fets de Siurana⁴ i la llegenda del salt de la Reina Mora que tant els agradava.

⁴ Siurana: Vila del Priorat enlairada en una cinglera. Hi destaca el penya-segat dit del salt de la Reina Mora. L'església parroquial és un edifici romànic (segles XI-XIII). Fou el darrer reducte àrab (1153); fins i tot després de la caiguda de Tortosa resistí a Siurana un valí àrab. Una sèrie de llegendes tardanes, com la del Salt de la Reina Mora, es fan ressò d'aquest domini àrab tardà.

No restaren, però, tan contents en conèixer —això els interessava més directament— la resposta a les preguntes que s'havien plantejat. Aquest gegant Codolenc, devia ser molt entremaliat i desentès.

—De fet —afegiren alguns—, si ens quedem aquí, i ens agradaria molt, haurem de desempallegar-nos d'aquest gegantot!

—Volem quedar-nos! —digueren uns altres—. De moment, hem de procurar no fer gens ni mica de soroll i després ja ens enfrontarem, si convé, al gegant.

L'avi Ramon conclugué:

—Amics, la nostra decisió és molt arriscada, perquè ens hi va l'alegria, el treball, i potser en alguns casos la vida, però si tots hi esteu d'acord, ens quedarem i ja mirarem de plantar cara a aquest gegant, per molt arriscat que sigui.

I així ho deixaren.

Pero allò que no sabia ningú dels qui eren allí reunits és que l'Eduard s'havia despertat i en acudir al lloc on es trobaven els seus pares i els seus avis s'havia asabentat de la situació i de l'existència del Codolenc.

3

L'endemà mateix, ja s'arriscaren a sortir a conrear els camps; confiaven que la seva cautela seria una bona manera de no cridar l'atenció del Codolenc. Les mestresses de casa obriren portes i finestres, balcones i finestrals i feren dissabte. Els vaillets, mentrestant, jugaven a la plaça.

Mentrestant, l'Eduard, que s'havia quedat amb sa germana, la Maria, li explicava tot allò que ell, sense voler, havia sabut referit al Codolenc i deia:

—Maria, jo vull anar a veure el Codolenc. Jo estimo els gegants i m'agrada veure'ls ballar. No vull que, ara, nosaltres no puguem fer festes, ni fer ventar les campanes, ni divertir-nos, ni gaudir de la companyia dels gossos i dels gats... A més, m'agradaria que poguessin tornar tots els antics habitants d'aquest poble i d'altres gegants per la festa major. I no crec pas que el Codolenc sigui tan, tan tremend que ni m'escolti.

La Maria, que era més petita però ja sabia copsar la importància de les coses, digué:

—Eduard, tingues cura, el Codolenc sembla que és molt tremebund, i cal que vagis amb molt de compte. Jo, però, també m'estimo els gegants i penso que si pots arribar a parlar-hi i deixa que li expliquis com n'és de bonica la música i el ball, el so de les campanes, els lladrucs dels gossos, els miols dels gats i, sobretot, les xerrades amb els amics... s'oblidarà dels còdols.

Llavors, allargant-li un sarró que havia fet per a ell, digué:

—Molta sort, Eduard! —i l'abraçà amb força.

4

L'Eduard, sortí del poble que encara era de nit. Duia ben agafat el sarró que li havia donat la seva germana Maria. Just en arribar al peu de la muntanya, s'aturà a contemplar-la.

Feia una nit molt clara, el cel era ple d'estels i la lluna lluia de tal manera que semblava lluna de gener.

Aquesta lluminositat nocturna feia que la muntanya prengués un color encisador i misteriós alhora. Et venien ganes de caminar pels seus viaranyes i senderons. Ara, de prop, se'n veien més que no pas el primer dia quan la descobriren de lluny.

Lentament, doncs, perquè el camí era llarg, l'Eduard inicià l'ascens per un sender que remuntava la carena. Era millor fer-ho així que no pas pujar més verticalment, a partir del barranc. El Codolenc el podia descobrir i l'èxit de la seva empresa estava precisament a arribar dalt de tot abans que el gegant es despertés.

De mica en mica, el camí s'anà fent més pedregós; l'aigua de les passades pluges havia fet algun escòrrec i calia que vigilés de prop on posava els peus. Val a dir, però, que com més amunt pujava més s'intensificava la flaire de les plantes que hi havia a la vora del camí i la lentitud de la marxa quedava en certa manera afalagada per olors de farigola, espígol, romaní...

El sarró li pesava una mica, cosa lògica de fet, ja que hi duia l'esmorzar (pa amb formatge), una gralla, una espassetja⁵ i tres pedretes. Carregat amb aquest pes, l'Eduard anava caminant a poc a poc però sense perdre el ritme. Sabia que calia fer-ho així per assolir el cim.

Després de dues hores de caminar, va decidir aturar-se un moment a descansar. Així, doncs, en un redós del camí, veié una roca gran amb una cavitat com si estigués feta a la seva mida i s'hi aclofà. Instantàniament s'adormí.

⁵ *Espassetja*: sinònim de fona. Mot recollit a l'Aleixar (Baix Camp).

De sobte, sentí una veu que dolçament pronunciava el seu nom:

—Eduard! Eduard!

Entreobrí els ulls, però continuà dormint; es pensava que somiava.

Novament es repetí el seu nom:

—Eduard! Eduard!

Llavors es refregà els ulls i d'un salt es trobà dret.

—Podia ser veritat? Somiava?

Al seu davant tenia una fada, però no d'aquelles que pinten amb vareta màgica inclosa, sinó una fada de bo de bo.

La fada repetí el seu nom amb una veu dolça, dolça...

—Eduard.

I l'Eduard, amb tímidesa, contestà:

—Quèèè?...

—Eduard, no t'espantis. Jo sóc la Fada Montsant i visc en aquestes muntanyes. Ja fa molt de temps que esperava l'arribada d'un xiquet tan eixerit com tu, perquè parlés amb el Codolenc. Per això, quan et vaig veure arribar, em vaig dir: Aquest és el noi que s'aproparà al Codolenc! I tot seguit —continuà la fada— em vaig convertir en vellet per poder explicar tota la història al teu avi. Ara, he decidit ajudar-te en la teva empresa i per això et regalaré aquestes sabates màgiques, que t'evitaran de fer soroll quan caminis.

L'Eduard anava a donar-li les gràcies, però ja no la veié. Només sentí:

—Sort!

Tornà de nou a refregar-se els ulls.

«És veritat o no?», es preguntà interiorment, però al seu costat trobà unes sabates. Eren de color blau

marí i duien els cordons blancs i també la sola era blanca.

Ràpidament les agafà i les posà al fons del sarró per no perdre-les.

S'aixecà de nou i prosseguí el camí. Sentia l'olor de l'espígol i pensà a collir-ne un pom per a la seva mare, però no podia perdre temps i havia d'arribar aviat al cim. Així, doncs, desistí de la idea tot pensant que la seva mare ho comprendria i que, de fet, ja tornaria a pujar a la muntanya un altre dia només per això.

Caminant, caminant, al cap de sis hores d'haver sortit del poble, arribà al cim. Que petit es veia, el poble, allà a baix! A trenc d'alba semblava com si en la distància es pogués acaronar, i l'Eduard féu el gest en el buit. Emocionat, reflexionà sobre els seus propòsits i mirà de situar-se en el lloc escaient per tal d'analitzar la situació del gegant.

A trenc d'alba no podia veure encara el lloc on dormia, però sí que el sentia: grngrngrngrngrngrn... A poc a poc s'anà acostant al lloc d'on provenia el soroll i, després d'apartar una branca de romaní, el veié.

Com dormia, el Codolenc! Que tranquil estava!

L'Eduard el contemplà bocabadat. Era llarg, llarg, duia una barba espessa i negra, es veia molt corpulent (de fet ja ho havia comprovat en veure'l des del poble) i devia calçar un número de peu desmesurat. Dormia plàcidament i confiat.

Llavors, l'Eduard, amb rapidesa i sense fer gens de soroll, es calçà les sabates que li havia regalat la fada Montsant i a poc a poc, amb el sarró a una mà i la gralla a l'altra, s'atansà al gegant.

Quan va ser just al seu costat, es penjà el sarró ben arrapat al cos i situà la gralla encarada a l'orella

del Codolenc que continuava dormint profundament: grngrngrngrngrngrnrn... Agafà aire i amb totes les seves forces bufà: TATARATATARATATARATARRATA-RA!... Tot seguit es posà a córrer cap a uns arbusts que hi havia allí al costat.

El gegant s'aixecà furiós, llançant forts crits: AHA-HAHAHAHAHAHAHAH AHAHAHAHAHAH!!!!!!!!! AHAHA-HAHAHAHAHAHHHHHHHAHAHAH!!!!!!!!!! Els ulls semblava que li haguessin de marxar de la testa i les celles aixecades com els pèls d'un eriçó, la boca oberta desmesuradament i els braços amenaçants li donaven un aspecte terrible.

Tan fort cridava que es despertà tothom, i no solament els vilatans de Cornudella, sinó que els crits se sentiren de Siurana a Albarca, d'Ulldemolins a Escaladei i fons i tot al Baix Camp: a l'Aleixar,⁶ a Reus,⁷ a Montbrió,⁸ a Botarell, a Vilaplana, a les Borges del

⁶ L'Aleixar: Municipi del Baix Camp, sota els darrers contraforts de la serra de la Mussara. Principal conreu: avellaner. Documentat des del segle XII. Hi hagué una jueria important, l'església parroquial de Sant Martí té un retaule barroc (1734) i un orgue també barroc, restaurat l'any 1986. En el seu terme hi creix l'Alzina del Mas de Borbó, l'alzina més gran i més antiga (més de 1.200 anys) del Principat. El pintor Joaquim Mir i l'escriptor i poeta Marià Manent integraren aquest paisatge en la seva obra.

⁷ Reus: Capital del Baix Camp. Centre comercial i cultural. Són gegants reusencs: els Vitxets, els Moros, els Indis, els Japonesos, els Negres i el Carrasclet.

⁸ Montbrió del Camp: Municipi del Baix Camp. És famós el seu vi moscatell. Compta amb diverses parelles de gegants: l'Antoni i la Montserrat del carrer de Sant Antoni, el Pinxo i la Pinxa del carrer d'Avall, el Peret i la Mandinga del grup de colònies i el Rei Moro i la Princesa Balladora del carrer de la Closa. Aquests darrers, estrenaren vestit durant la revetlla de Sant Joan de l'any 1987 enmig d'una gran festa popular.

fada Montsant, havia dit a l'avi Ramon: «No us heu de precipitar ni heu de córrer mai quan vulgueu resoldre coses importants».

Ell somrigué, pensant que potser a això de no córrer, ell podria posar-hi alguna objecció, però només aquesta reflexió el calmà. Fou llavors quan pogué posar en funcionament el seu enginy.

Ell continuava corrent, quasi volant, i el gegant anava just al seu darrere cridant. Però —recordà l'Eduard— el gegant s'havia aixecat tan ràpidament quan ell havia fet sonar la gralla, que era evident que no havia tingut temps de posar-se sabates.

Ho comprovà i, assegurant-se que el gegant el seguís, s'adreçà a un pla, ple fins a vessar d'argelagues. No cal dir què passà quan el gegant, amb el seu pes, va començar a caminar per damunt de les argelagues. Tot foren crits de: —Ai! Ui! Quin mal! Quantes punxades! Ai!

L'Eduard aprofità per desaparèixer de la vista del gegant i s'arraulí sota d'uns boixos, prop d'on s'havia assegut el gegant per treure's les punxes dels peus.

El Codolenc cridava, es queixava, esbufegava, pan-teixava... i, molt a poc a poc, perquè els seus grossos dits no eren precisament l'eina més adequada per treure punxes, s'anava alliberant de les punxes d'argelaga que tenia en gran quantitat clavades als seus peuasos.

L'Eduard aprofità per descansar i recordà amb estimació i agraïment la fada Montsant. Ell volia acabar ben aviat de fer patir el Codolenc, però, com podia estar segur que el gegant accediria a parlar amb ell?

Així, doncs, contemplà vigilant com el Codolenc acabava d'alliberar-se de les punxes, i val a dir que

féu bé, perquè, just en acabar, el Codolenc s'aixecà novament i ara sí, arrencant arbusts, matolls, garriga, apartant roques... avançà arrasant-ho tot.

L'Eduard s'entristí molt. No podia permetre que el Codolenc fes malbé tota aquella vegetació i, decidit, sortí de sota els boixos per tal que el veiés i així no continués malmetent-ho tot.

En veure'l, el Codolenc proferí un crit de fúria i començà a córrer a grans gambades cap a ell. Quan ja quasi l'havia encaçat, l'Eduard notà una força com màgica i sentí la veu de la fada Montsant que li deia:

—No, Eduard! Cap aquí no! Hi ha el cingle! Hi ha l'espadat!

I sense ni saber com, es trobà corrent cap a una altra direcció.

Fou llavors, i sempre amb el Codolenc just a ratllar-li els cabells, quan l'Eduard s'adonà que, enmig d'una espesetat d'arbres que tenia just a la seva dreta, s'hi veia una mena d'entrada. No n'estava gaire segur perquè no es veia gens clar, però menà els seus passos cap a aquell lloc i, efectivament, trobà l'entrada, certament petita, d'una cova.

Ell féu un salt, alt, alt, alt... —semblava que no s'hagués d'acabar mai— fins que notà que arribava al final d'un llarg pendent.

De fet, poc importava com era el lloc per on s'havia hagut de deixar anar l'Eduard; el fet és que, en tocar terra, es plantà i, lluny, lluny, veié una punteta de llum com si es tractés d'un estel, cosa que el féu adonar-se de la diferència d'alçada que hi havia entre l'entrada i el lloc on es trobava.

De sobte, la llum desaparegué i només pogué sentir els crits del Codolenc:

—Òndia, què m'ha passat? No em puc moure! Diantre!

Llavors l'Eduard començà a adonar-se de la situació. Ell sí que havia lliscat avall per la cova, però el Codolenc, com que era molt més gros i gras que ell, amb l'empenta que portava per encaixar-lo s'havia quedat encaixonat just a l'entrada, el cap a dins i el cos i les cames a fora.

Ja ho intentà, ja, el Codolenc, de sortir, però no pogué de cap manera; estava neguitós, volia córrer, i, és clar, no encertava el moviment adequat.

5

Després d'hores, l'Eduard ja s'havia acostumat a la foscor, o, en concret, a la mica de claroreta que feia una cuca de llum que hi havia a la paret de la petita cavitat on es trobava.

El Codolenc, extenuat, ja feia estona que havia deixat de queixar-se i probablement dormia.

L'Eduard s'assegué a terra i decidí de fer el millor que en aquella situació podia fer: esmorzar.

Agafà el sarró, remenà una mica i aviat trobà l'entrepà de formatge que portava. En veure'l, li vingué la gana. Feia ja moltes hores que no menjava i havia fet grans esforços, primer pujant fins al cim de la muntanya i després corrent davant el gegant. Ja se'l mereixia, aquell bon esmorzar.

Mentre menjava, pensà què devia estar fent la Maria, la seva germana, i recordà els seus pares i els avis i tots els companys i amics. Pensà que potser no sabrien

la causa de l'ennuig del Codolenc, però vaja, ell confiava d'acabar bé la seva aventura i poder tornar amb el Codolenc com a amic.

Ara per ara, però, no ho tenia gaire clar.

De sobte, l'Eduard veié un petit raig lluminós. El Codolenc s'havia despertat i s'havia girat; el dia ja era avançat i un raig de sol devia passar-li entre la galta i el lòbul de l'orella, ara que devia estar de costat.

Llavors, l'Eduard, valent i amb una veu molt dolça, digué:

—Codolenc! Codolenc!

No obtingué resposta i repetí:

—Codolenc! Codolenc!

Al cap d'una estona, sentí una veu que amb una mica de mala gana deia:

—Quèèèèèèèèèèè voooooolssss?

L'Eduard contestà:

—Codolenc, jo em dic Eduard i m'agradaria parlar amb tu, perquè no em crec que siguis un gegant tan desentès, tremebund i entremaliat com diuen.

I afegí:

—Si t'he fet sofrir una mica, ha estat per veure si quan estiguessis un xic cansat em voldries escoltar amb una mica de paciència.

El Codolenc tornà a restar en silenci una bona estona i l'Eduard ja no sabia què pensar. Potser havia perdut una oportunitat única, potser no havia sabut dir les paraules oportunes, potser el Codolenc s'enfadaria encara més i llavors ja no hi hauria res a fer...

Però, finalment, el Codolenc va dir:

—Mira, la veritat, no estic gaire content que m'hagis fet cansar tant i encara tinc l'orella una mica eixordada i les plantes dels peus adolorides, però et crec quan

dius que no ho has fet amb mala voluntat. Sembles un xiquet eixerit i valent. Així doncs, és possible que parlem, però pensa que no vull que em facis perdre el temps. Explica't bé i clar i digues coses importants.

L'Eduard respirà una mica, satisfet. Havia posat bé el fil a l'agulla, com deia l'avi Ramon, però, com s'ho faria per arribar dalt? El pendent era molt pronunciat i la distància, considerable.

Llavors tornà a cridar:

—Codolenc! Codolenc!

No obtingué resposta. Repetí:

—Codolenc! Codolenc!

—Quèèèèèè voooooooooolssss? —contestà, desmenjat, el Codolenc.

—No puc sortir. Pots ajudar-me?

—Com vols que t'ajudi? Jo també estic atrapat! Per cert, ja en saps les causes —digué el Codolenc.

Just en aquell moment, l'Eduard sentí una veu que li deia:

—Eduard, sóc la teva companya, la cuca de llum; no pateixis, les meves amigues i jo mirarem de solucionar-ho. De fet, si tot va bé, serà el Codolenc qui tindrà la darrera paraula.

L'Eduard li donà les gràcies i avisà el Codolenc. Estava una mica expectant davant l'oferiment de les cuques de llum. Com s'ho farien?

No trigaria gaire a saber-ho.

Per la llum que desprenien, l'Eduard comprengué que un gran nombre de cuques de llum s'aproximaven a l'entrada de la cova, just on tenia el cap encastat el Codolenc.

Començaren totes a furgar en un punt concret i de mica en mica anaren fent una petita obertura per la qual, l'una darrere l'altra, sortiren a l'exterior.

«No està gens malament», pensà l'Eduard, «però, és clar, ni el cap del Codolenc ni jo som tan petits com les cuques de llum.»

En aquell moment l'Eduard oblidava que la mida no és sempre allò més important.

Al cap d'una bona estona, l'Eduard va sentir que el Codolenc reia. I certament això el va satisfer. De fet, val a dir que tenia un riure bonic; però, què passava?, quina n'era la causa?

—Codolenc! —cridà—. Què et passa que rius? Sembla que et facin pessigolles!

I el Codolenc, quasi sense poder, contestà:

—Síííí!!! Em faaaan pessiiiiiiiggooollleessss!!!!

L'Eduard començà a adonar-se de la causa: les cuques de llum tornaven a entrar i ben segur que duïen alguna cosa que feia pessigolles al Codolenc just en passar-li per la galta i la barbeta.

Bona estona després —les cuques de llum treballen lentament— li arribà una flaire intensa de flors boscanes: espígol, poliol, romaní... i l'Eduard començà a intuir què passava. A poc a poc anaven entrant a la cavitat diferents flors i així l'aire quedava impregnat d'una flaire intensa i persistent.

L'ambient s'anà carregant agradablement d'olors que feien pessigolles als narius de l'Eduard i també, com és lògic, del Codolenc, i, com era d'esperar, va arribar un moment que el Codolenc, pres d'un irresistible pessigolleig, féu un fort esternut, tan fort que del sotrac tragué el cap fora de la cova.

—Òndia!— deia tot fent girar el cap a un costat i a l'altre—. Ja em pensava que m'hi quedaria, així, amb el cap dins i el cos fora! Aquestes cuques de llum són ben enginyoses! No m'ho hauria cregut mai!

Amb tanta lluminositat i tan bones olors, l'Eduard ja s'hi trobava bé a l'interior de la cova, però no tenia temps per perdre. Donà les gràcies a la cuca de llum i cridà:

—Codolenc! Codolenc!

El gegant s'acostà a la boca de la cova i digué:

—Què vols, Eduard?

—Ajuda'm a sortir, Codolenc, si et plau!... — exclamà l'Eduard.

I el Codolenc, una mica fent-se el dur, contestà:

—No sé, no sé!

L'Eduard replicà:

—No siguis així, gegant! Mira les cuques de llum com ens han ajudat. Sense preguntar res, sense dir res... i tu, tan alt i gros, amb tanta força, no voldràs ajudar-me?

Es féu un silenci que l'Eduard trobà massa dens i finalment sentí:

—Bé, ara m'ho rumiaré.

Llavors, per tal d'estar preparat pel que pogués venir, s'assegué i, pensant en la sort que havia tingut de trobar la cuca de llum, s'emocionà i, amb ganes de ser a casa, incomprendiblement s'adormí.

6

De bon matí els vilatans iniciaren la vida quotidiana: els uns cap al camp, d'altres a comprar el pa, uns

altres a cercar llenya, els més petits, després d'un bon esmorzar, a ajudar i a jugar, els avis a prendre el sol...

La Maria, però, d'ençà de la marxa de son germà, no havia pogut dormir gens. Ja ho sabia que l'Eduard era molt valent, però aquell gegant Codolenc es veia molt tremend i molt desentès, i què passaria si no volia parlar amb l'Eduard?

Així s'estava, ben aclofada al llit, quan entrà l'Eugènia, la seva mare, per despertar-los.

—Eduard! Maria! Bon dia! Au, desperteu-vos, que avui fa un dia molt bonic! Podreu jugar molt de gust!

La Maria no responia ni gosava moure's ni un mil·límetre.

—Au, va, desperteu-vos! —repetia melosament l'Eugènia.

—Aixequen-vos, que us faré un bon got de llet!

La Maria continuava sense dir ni un mot; quasi ni respirava.

De sobte, sentí un crit:

—Eduard! Eduard! On és l'Eduard? Jaume! Jaume! —cridava espantada l'Eugènia.

En Jaume entrà precipitadament a la cambra.

—Què passa? —preguntà.

—L'Eduard, que no és al llit! —exclamà tremolosa l'Eugènia.

Llavors la Maria, amb el cap cot i alçant els ulls cap als pares una mica espantada, digué:

—L'Eduard ha anat a parlar amb el Codolenc! —i ho digué així d'una tirada, decidida i segura, com aquell qui diu la cosa més natural del món.

—Què????? —qüestionaren astorats els pares.

—Sí —continuà la Maria—, aquesta nit ha marxat cap al capdamunt de la muntanya per parlar amb el

Codolenc i dir-li que no pot ser que un gegant sigui tan desentès i entremaliat. Potser ell no ho sap que xerrar amb els amics és molt bonic, que les campanes són alegres, les gralles fan música i els gats i els gossos fan companyia... i... si ningú no li ho diu, mai no ho sabrà.

Ella continuà argumentant tota conveçuda, però els seus pares ja eren fora de casa, ja havien avisat els veïns i, tots reunits sota la morera, parlaven de la situació:

—Bé, hem d'anar a dalt de la muntanya a cercar l'Eduard. Vés a saber què li pot passar —digué en Jaume.

Tots assentiren i quan ja havien decidit que hi anirien en Jaume, en Josep, en Jordi, l'avi Ramon i el seu amic l'avi Pep, sentiren, com arreu del Priorat, del Baix Camp i de la Ribera d'Ebre, els crits del gegant: AHAHAHAHAHAHAHAHAHAHAHAH AHAHAHAHAHAH!!!!!!!!!!

Restaren esparverats i ràpidament digueren:

—Anem! No podem perdre ni un segon!

L'Eugènia i l'àvia Dolors ja havien preparat els sarrons amb el menjar i després de desitjar —com tot-hom— molta sort als expedicionaris, aquests partiren vers el cim.

No cal dir que, en sentir els crits del Codolenc, tots els que estaven conreant els camps tornaren immediatament al poble tement el pitjor i sense perdre de vista la roca Corbatera. Això va contribuir a crear un clima de tensió i de preocupació molt dens, i més encara, en saber que l'Eduard podia trobar-se prop d'aquell gegantot.

L'Eugènia confiava en l'Eduard i sabia que era valent, però això no li restava preocupació; el Codolenc es veia molt tremebund.

En Jaume i els seus companys iniciaren l'ascensió al cim. El sol que queia els dificultava la marxa i el camí, pedregós i escorrancat, es feia pesat.

Amb poques hores havien passat massa coses, pensaven; i no sabien quantes n'havien passat a l'Eduard. I així, sense dir ni un mot per no malgastar forces, avançaven lentament camí amunt. Només se sentia el seu panteix i tan capficats anaven que ni notaven l'olor de poliols, romanins, farigoleres...

Mentrestant, l'Eduard que s'havia quedat inexplicablement adormit a l'interior de la cova, s'havia despertat i, en no veure ningú a la sortida, digué:

—Codolenc!

El gegant contestà:

—Quèèèèèè voooooolssss?

—Ajuda'm a sortir —continuà l'Eduard.

I el Codolenc digué:

—M'ho he repensat millor. Ets un xiquet amb molt d'enginy i per això, encara que m'hagis fet sofrir una mica, no ho tindrè en compte i farem un tracte: tu em demanes una sola cosa de les que tinc a l'abast aquí a la muntanya i jo te la facilitaré. Si aconsegueixes sortir de la cova amb el teu enginy, t'escoltaré; si no és així, t'ajudaré a sortir però no cal que m'expliquis res.

Pobre Eduard! Què li esperava? Com se'n sortiria?

Ara sí que s'ho començava a veure una mica perdut; ell no volia solament sortir, sinó sortir i parlar llargament amb el gegant. Pensà altre cop en allò que deia el vellet, és a dir, la fada: «No us heu de precipitar

ni heu de córrer mai quan vulgueu resoldre coses importants», i contestà:

—D'acord! M'ho poses difícil, però no tinc cap més opció. Deixa'm rumiar una estona i ja et faré la meva demanda.

Analitzà la situació i veié que molt, molt a perdre, no hi tenia. Sabia que, en aquella hora, els vilatans ja s'havien adonat de la seva desaparició, que de ben segur sortirien a cercar-lo i que ell podia donar a conèixer el lloc on es trobava tocant la gralla; però... ja ho sabem, no es tractava d'això. Ell havia de poder enraonar amb el Codolenc, si no tots els esforços haurien resultat inútils.

Moltes coses passaren pel cap de l'Eduard. Primer pensà a demanar un tany de corretjola —l'avi Ramon deia que s'arrapava molt fort a terra i no hi havia manera d'arrencar-la—. «Llavors la plantaré i, com que buscarà la llum, s'anirà arrapant amunt fins a arribar a la sortida i jo, trepant per la planta, podré sortir». Desistí, però d'aquesta fórmula perquè el factor temps era important i això representaria una espera molt llarga.

Continuava rumiant i el Codolenc de tant en tant insistia amb acritud:

—Què, no se t'acut res encara? El temps passa, potser que et comencis a decidir!

I continuava puntxant-lo, amb poca voluntat.

Podria demanar-li —pensà l'Eduard— que fes lliscar pedres i així jo aniria fent pujar el sòl fins a arribar a dalt; però hi ha molta distància: es farà de nit i se'n cansarà. No, no sortirà bé. Això no em serveix, he de cercar una altra sortida.

Fins que, de sobte, digué:

—Ja ho tinc! Codolenc! Aquí tens la meva petició: Vull, i no t'ho prenguis malament, que vagis a l'argelagar i portis les argelagues més grosses que trobis.

—Moltes coses demanes! —contestà emmurriat el Codolenc, tot recordant la mala estona que havia passat traient-se les punxes dels peus; de fet, val a dir, que no entenia el perquè de la demanda de l'Eduard.

—No m'acaba de fer el pes això que demanes, però, com que t'ho he promès, ho compliré —i es dirigí a l'argelagar, enfurrunyat.

Mentre el Codolenc anava a cercar les argelagues, l'Eduard s'assegué tranquil·lament i va començar a desfer el sarró. Quina sort que no fos com aquells que havia vist de cuir; el seu era de roba de sac i així, a poc a poc, va anar desfent-lo, va lligar els caps de tots els fils que en resultaren i es convertí en un llarg, llarg cordill, fort i resistent. Llavors agafà l'única pedra que li quedava, hi nuà ben fort el cordill i l'hi cargolà estretament. Amb un trosset que havia separat prèviament, es penjà la gralla a l'esquena; preparà l'espassetja i esperà...

El Codolenc tenia una mica de feina a agafar les argelagues. Tot i que anava amb molta cura per collir-les quasi a tocar de terra, sempre hi havia alguna punxeta i els seus dits se'n ressentien, però ja tenia ganes de veure què feia l'Eduard. «No se'n sortirà aquest vailet», pensava.

Al cap d'una bona estona, va retornar a la cova amb un feix gros d'argelagues sota el braç i sense gairebé arribar cridà a l'Eduard:

—Ja sóc aquí amb les argelagues. Tu diràs què vols que faci.

L'Eduard respongué:

—Ara, tapa el forat d'entrada amb les argelagues com si fessis un teixit entrecreuat i cenyit.

—Tu sabràs el que et fas —murmurà el Codolenc.

Al cap d'una bona estona, el gegant cridà:

—Llest, Eduard! Ja tens el teu teixit! T'espero assegut!

Llavors, l'Eduard, mirant fixament els petitíssims puntets de llum que albirava des de l'interior, prengué l'espassetja, hi situà la pedra, que semblava una troca de fil, amb totes les seves forces féu voltejar l'espassetja i la pedra sortí llampant amunt, amunt, amunt...

La pedreta rodava, rodava, rodava... i a mesura que avançava s'anava descargolant el cordill, fins que, en arribar a la sortida, com era d'esperar, quedà subjecta entre les branques espinoses de les argelagues.

Aleshores l'Eduard tibà ben fort el cordill i en comprovar que, efectivament, la pedra havia quedat ben subjecta, es col·locà bé la gralla, recollí satisfet l'espassetja, se la ficà a la butxaca i inicià la pujada enfilant-se pel pendent amunt, amunt fins a arribar suat, cansat i quasi extenuat a la sortida.

Apartà les argelagues, tragué el cap i digué:

—Parlem, Codolenc?

—D'acooooorrrrrddd! —digué, sorprès i de mala gana, el gegant, en veure's novament superat per l'enginy del vailet.

I com que de sequoies, a l'ombra de les quals pogués seure el Codolenc, no n'hi havia, cercaren un lloc resguardat per enraonar a l'ombra.

Mentrestant, en Jaume, l'avi Ramon i tots els seus companys, després de caminar molt, havien arribat al cim de la muntanya. Mentre avançaven, havien sentit gran moviment de branques, roques i gambades que s'imaginaven que eren del Codolenc, però ara ja feia una molt bona estona que el silenci era absolut.

El sol començava a anar cap a la posta i de moment no veien senyals ni del gegant, ni de l'Eduard, ni sentien soroll... Què devia passar? I l'Eduard, on era?

No sabien si era millor cridar-lo o bé continuar avançant silenciosament i amb cautela. El dubte se'ls menjava, però anaven caminant sense dir-se ni un mot i amagant-se darrera els arbusts. Passaren per un argelagar i el veiren tan damunt davall que la seva preocupació s'aguditzà més encara. Més enllà trobaren arbusts arrencats de soca-rel, roques descarnades del sòl... Quin patir!

De cop i volta, un remolí de vent els portà unes veus. Podia ser? Algú parlava en un indret proper on ells es trobaven. S'aturaren, escoltaren i, efectivament, provenien de darrera d'unes roques enormes que tenien just a la seva esquerra.

S'hi acostaren a poc a poc, procurant no fer gens ni mica de soroll, i, resguardats per unes branques de ruda,¹⁰ contemplaren sobtats un espectacle insòlit per a ells: el Codolenc xerrant amb l'Eduard.

¹⁰ Ruda: Planta d'olor forta i característica. Ja ho diu la dita: «Te sents més que la ruda», recollida a l'Aleixar.

S'havien assegut tots dos, l'un al davant de l'altre, el Codolenc a terra i l'Eduard enfilat a una roca per tal de poder-li parlar realment de cara a cara. La conversa era seriosa i important i calia que es veiessin bé; a més, no podien pas parlar cridant.

A en Jaume se li travaren les cames i com que no podia fer res, s'adonà aviat que semblava que no calia témer aquell gegant.

Els anaven enraonant, sense adonar-se de res.

—Tu ho veus molt fàcil— deia el Codolenc—. Enraonar i trobar-se amb els amics és de les coses bones d'aquest món, dius, i jo hi estic d'acord, hi estic d'acord! Però... resulta que jo m'he de trobar amb els amics, només quan algú ho programa amb motiu d'una festa. Altrament, digues, quantes vegades veus gegants pels carrers, passejant, menjant un geladet, bevent una orxata o prenent el sol a les terrasses amb els seus amics? Mai! No els veus mai!

«Parles entusiasmada del goig de ballar, i jo et dic que sí, que ballar és meravellós, és motiu d'alegria, d'emoció... però ballar és bonic quan un té ganes de ballar, i els gegants també tenim els nostres dies i els nostres sentiments. Ens agrada ballar quan en tenim ganes; no podem fer-nos-les venir, per exemple, per al dia vint-i-set de març a dos quarts de cinc de la tarda. Per això, només sentir música de ball o campanes en senyal de festa, m'enfurismo.

«Pensa que he estat segles i segles aguantant que em traguessin només per les festes majors, a hores convidades i entre el repic de campanes que, val a dir, com a repic m'agrada; allò que no podia sofrir era el que això representava per a mi.

«Ah! i els gossos i els gats, ja m'agraden, ja, però estan fets una mica a la seva i moltes vegades durant les ballades passen i traspassen i tornen a passar pel lloc on balles i... més d'un cop he estat a punt de caure; vaja!, per a un gegant, aixecar-se després d'una caiguda és una operació realment difícil.

«Així, doncs, vaig pujar al cim d'aquesta muntanya i... no sé com dir-ho... jo volia estar tranquil, oblidar-me de tot... i llavors, doncs, sempre que sentia soroll de vilatans, o de gossos i gats, o música, llançava un còdol des de la punta Corbatera. Tothom va haver d'anar marxant, s'acabaren les flors als balcons de les cases i la quietud inundà la vall.

El Codolenc havia anat acotant el cap i afluixant la veu. Semblava un gegantet dient: no ho faré més! Llavors l'Eduard, comprensiu, parlà:

—Ja ho comprenc, Codolenc, a mi tampoc no m'agradaria trobar-me amb els amics, o ballar, o sortir... per obligació, sense tenir-ne ganes, però això no justifica en cap cas que llancessis còdols. Les coses es parlen i s'enraonen —i li explicà la reflexió que el veïllet (de la fada no en parlà) havia fet a l'avi Ramon.

—Sí, ja ho sé —respongué avergonyit el Codolenc.

En aquell moment, uns quants caps que no podien aguantar ni per un moment més la forta olor de la ruda, emergiren d'entre els arbusts.

—Eduard, fill meu! —cridà en Jaume.

—Pare! —respongué i afegí—: No tingueu por! El Codolenc és un amic!

El Codolenc, mentrestant, s'havia aixecat ràpidament i començava a marxar de pressa.

Però l'Eduard cridà:

—Codolenc! No te'n vagis! I vosaltres, acosteu-vos. No tingueu por!

Els companys d'en Jaume no ho acabaven de veure clar. Tots, però, s'hi acostaren i llavors l'Eduard els explicà el que li havia passat; bé, de la fada Montsant no en parlà, tampoc no s'ho creurien, pensà.

El Codolenc afegí:

—És un xiquet molt valent, aquest Eduard, i també molt bon noi. Això és el que m'ha guanyat, m'he adonat que...

I, junts, el Codolenc i l'Eduard digueren:

—No us heu de precipitar ni heu de córrer mai quan vulgueu resoldre coses importants.

I tots esclafiren a riure.

Per cert, que les rialles se sentiren del Priorat al Baix Camp i fins a la Ribera d'Ebre. Els vilatans cridaren visques emocionats, i arreu encara avui es parla d'una posta de sol riallera.

8

Ja el sol s'havia post i el blau havia envaït les muntanyes.

Tots: el Codolenc, l'Eduard, en Jaume, l'avi Ramon, l'avi Pep, en Josep, en Jordi... baixaven cap a la vila. Quina diferència de la pujada. Ara sí que fruien de les olors —el paisatge, ja el veurien un altre dia— i, de fet, com que encara que fora d'hora havien fet bon ús del menjar que els havien posat al sarró, el seu ritme era ràpid i continuat.

El Codolenc potser era el més lent, però cal no oblidar que també era el de més pes i que tenia les plantes dels peus una mica adolorides.

La nit s'afegia a la satisfacció general: tots els estels hi eren presents, no en faltava ni un, i la senyora lluna s'ho mirava tot complaguda i somrient.

Just en passar pel lloc on havia parlat amb la fada, l'Eduard la recordà i, sobtadament, veié una cuca de llum que no li resultà gens desconeguda. Sense poder-se aguantar, exclamà:

—Mireu, una cuca de llum!

—Pareu, que l'agafo! —i se la posà al palmell de la mà.

Llavors li semblà, per la llum que desprenia, que la cuca li feia una ullada i s'adonà de tot. No solament la fada s'havia transformat en vellet, li havia regalat les sabates i l'havia guiat fora de l'espadat, sinó que també havia estat ella la cuca de llum que tanta companyia li havia fet i que tant l'havia ajudat quan es trobava a dins de la cova.

Aleshores, fluixet —eren coses seves i de la fada Montsant—, li digué: «Gràcies!», li féu un petó i la deixà ben resguardada en una roca entre espígols i romaní. Ella li somrigué.

Abans de continuar la marxa, l'Eduard es girà i li tornà l'ullada i el somriure.

* * *

A la vila tothom s'havia concentrat just a l'entrada i, contents, contemplaven la muntanya i escrutaven els camins tot esperant reveure els companys; tenien avidesa d'abraçar-los.

La nit era tan clara i la lluna tan rodona i lluminosa que l'ombra del Codolenc —un gegant és un gegant— es retallava sobre el fons grisós de la muntanya, i així des de baix es podia seguir el recorregut dels que baixaven.

Quan ja faltaven pocs metres per arribar a la vila i abans del darrer retomb, l'Eduard digué al Codolenc:

—Codolenc, potser com a mostra de la nostra amistat, podríem arribar a la vila... —i continuà tan fluixet que no s'entengué.

Al cap d'un moment i just en arribar a l'últim retomb, quan ja veien tots els vilatans apinyats a l'entrada del poble, l'Eduard començà a fer sonar la gralla i el Codolenc, elegant i majestuós, es posà a ballar.

La música sonava fina i clara: TATARATATATATARA-RATARARATA i ja no solament ballava el Codolenc sinó que s'hi afegiren en Jaume i l'Eugènia, l'avi Ramon i l'àvia Teresa, l'avi Pep i l'àvia Dolors, en Josep i la Júlia, en Jordi i la Maria... i tots els joves i els nens i nenes... tots, tots ballaven contents i emocionats.

Quanta alegria! Quanta festada! Tots deien, contemplant bocabadats el Codolenc.

L'Eduard i la Maria s'abraçaren emocionats i es digueren alhora:

—Ja t'ho deia jo que el Codolenc era un bon gegant!

Mentre els grans ballaven, l'Eduard va parlar amb tots els de la colla i els explicà, fil per randa, tot el que li havia passat. Ara sí que havia pogut parlar de la fada Montsant; ells ja ho entendrien.

Després de molta estona de parlar, decidiren que, en agraïment a la fada que tant els ajudà, anomenarien Montsant aquella muntanya que els havia encisat

per la seva bellesa i havia fet que arribessin a aquell lloc.

Ja tard, i com que tothom estava molt cansat, decidiren que l'endemà començarien a preparar el retorn dels vilatans, les campanes, les flors, els gossos i gats... ah! i dels gegants, per fer una bona festa major!

9

Molt bé devien haver parlat l'endemà del retorn de l'Eduard junt amb el Codolenc de la festa major, perquè va ser d'allò més lluïda, va ser com la festa major de les festes majors.

El dia abans, el campaner de Cornudella, com sempre havia fet, s'hi va lluir amb el seu toc de festa. El nang, nang, nang, nang, no de pic, sinó de repic, com manen les festes, se sentí durants hores i l'aire s'amarà de sons de festa. Fins i tot la piuladissa dels moixons semblava més sonora, i, no cal dir-ho, lladrucs de gossos, miols de gats... convertiren el poble en un tot festiu. Ah! això enmig de crits i rialles de la mainada:

—Cau! No s'hi val! T'he atrapat! Caaaauuuu!

Quanta animació, quin tràfec de gent amunt i avall, els uns al forn fent pa, coques, pa de pessic, cóc ràpid, pastissos de cabell d'angel, de poma, de massapà, pastissets... els altres preparant el farcit del pollastre o les mandonguilles per la sopa, uns de més enllà tenint cura de les pomes al caliu o de les avellanes torrades i els més propers triant la millor fruita per a la macedònia.

Naturalment, el vi del Priorat estava preparat i també el moscatell de Montbrió per a les postres.

La plaça regada i escombrada feia goig; l'envelat per al ball estava tot engalanat amb cintes de colors i garlandes i hi havia flors arreu, a les finestres: cintes, geranis, violeres, pensaments, esparragueres fines, esparragueres dobles, assutzenes, clavellines, muguet... als balcons: lliris, margarides, figueres, amaril·lis, dàlies, heura...

Quanta bellesa i quant de perfum! Semblava un jardí. Les àvies deien:

—Sembla que hi cantin els àngels!

I els avis s'ho miraven tot amb condescendència veient com anaven tots d'atrafegats. Una mica massa, pensaven ells.

Mentrestant, el Codolenc i l'Eduard, després d'haver ajudat durant molta estona en els preparatius, xerraven i xerraven i xerraven... Tenien moltes coses per explicar-se, tot just s'acabaven de conèixer i els nous amics —no oblidem que un era gegant— sempre tenen coses interessants per explicar-se.

També els sonadors s'assajaven ben asseguts a l'ombra de la morera, al bell mig de la plaça, com si en comptes d'un brollador d'aigua hi hagués un sortidor de música.

—Bona ballada tindrem! —deien uns que passaven, en escoltar l'assaig.

—Caram, que ben afinats! —comentaven uns altres, satisfets.

I així, amb el tràfec, les corredisses, la il·lusió, el neguit, la impaciència, l'engrescament... arribà la festa major.

Ja els antics vilatans havien retornat a casa i juntament amb els nouvinguts formaven una colla immensa. Tothom estava content i agrait a l'Eduard per haver guanyat el Codolenc com a amic.

De bon matí ja tot eren rínxols, tirabuixons, trenes, tannares, permanents, cabelleres, serrells... clatells nets, patilles i barbes retallades, bigotis refilets... i tots: grans, joves i petits, tots anaven de vint-i-un botó. Feien molt de goig.

Obrí la comitiva el Codolenc envoltat de tots els xiquets i xiquetes, com si fos un castell que camina envoltat de la seva pinya. En arribar a la plaça, camí de l'envelat, les campanes començaren a ventar, després s'hi afegiren els sonadors amb les gralles i el timbal i, finalment, el Codolenc començà a ballar: voltava, donava toms cap a un costat, cap a l'altre, un balanceig després per reiniciar un retomb i així vingà a ballar...

Que bé que ballava, que bonic veure'l enmig de la mainada i tots contemplant-lo embadocats...

Tots els xiquets se'l miraven contents i en girar davant de l'Eduard i la Maria els féu una ullada de companyonia; ells la hi tornaren amb una espurna de complicitat i, just en aquell moment, el to de la gralla canvià i de sobte tots els xiquets i xiquetes s'enretiraren cap als costats i pels carrers que donaven a la plaça entraren, també ballant, tots els gegants de la comarca i tots els gegants amics del Codolenc, fossin d'on fossin.

Tothom restà meravellat i el Codolenc no pogué dir ni un mot, això que obrí la boca desmesudament; tan content estava que quasi va arribar a perdre el ritme. Tots continuaven ballant i ballant, i a tots se'ls

notava una gran satisfacció per haver recuperat l'amic Codolenc.

Feia goig de veure i de viure. L'ambient es carregà de goig i d'emoció i tothom se sentí feliç.

No cal ni dir com fou de lluit el ball, ni de concorregut el dinar: tots se'n lleparen els dits i alguns repetiren a l'hora de les postres per poder fer un tastet de tot el que havien preparat.

Els gegants ballaren tant com volgueren, enraonaren de les seves coses (ells poden parlar de molts segles enrere), tots es mostraren contents de conèixer l'Eduard i els seus amics, fins i tot comentaren al campaner que seria bo, de tenir un toc de gegants i tingueren la santa paciència de menjar i, naturalment, de trencar avellanes torrades, operació, per cert, molt graciosa de contemplar.

I així, ballant, enraonant, gaudint de la companyia dels amics, contemplant que bé s'ho passaven els companys... passà la festa major de les festes majors.

Avui encara se'n parla i també avui encara, la muntanya que havia encisat l'Eduard i els seus companys s'anomena Montsant... ah! i just al seu peu es veuen els còdols que durant un temps, ja molt llunyà, llençà el Codolenc des de la roca Corbatera.

Per al Codolenc, però, l'època dels còdols ja havia passat i ara estava d'allò més bé amb els seus nous amics de Cornudella.

**Codolenc,
el gegant amic**

Cada dia al vespre, després de sopar, tots els xiquets i les xiquetes de Cornudella es reunien a la plaça i després de jugar una bona estona a arrencar cebes, a les pedretes, al mocador, a paquets... s'asseien al voltant del Codolenc i escoltaven embadalits.

El gegant se'ls mirava satisfet, contemplava estarrufat les caretes que feien seguint les seves explicacions; estava content i encara relatava amb més èmfasi. Si els més petits feien una caparrada, se'ls posava a la falda i així, tot fent-li pessigolles a la barba, s'anaven adormint més de gust; no hem d'oblidar que la falda del Codolenc era la falda d'un gegant i quasi hi cabien tots.

Com que sabia tantes coses, ja que havia viscut molts segles, contínuament havia de donar resposta a les preguntes dels oïdors.

Una nit li preguntaren:

—Codolenc, per què els gegants acostumen a somriure només als infants?

«Caram! En quines coses es fixen aquests brivalls», pensà el Codolenc, i tot seguit contestà:

—Vet aquí que una vegada, fa ja molts, molts, anys, ens reunirem tots els gegants i gegantes d'arreu, per tal de fer una gran festa i xerrar de les nostres coses. Després de saludar-nos amb alegria i d'explicar-nos fets, anècdotes, experiències... ens reunirem plegats en assemblea.

«Enraonàrem molt de les ballades, de les places d'alguns llocs que a voltes ens resulten una mica massa petites, de la necessitat d'arranjar alguns carrers per poder-hi passar ballant més lleugerament; comentàrem que seria bo deixar-nos les músiques de ball dels diferents indrets perquè així cada gegant, o cada parella, tindria més varietat de danses, i així, xerrant, xerrant, férem cap a la qüestió de la rebuda que durant les festes majors es fa de les nostres ballades.

«Tots coincidírem que ens agrada molt ballar, però també coincidírem que normalment són només els xiquets i xiquetes els qui ens reben amb alegria; la gent gran ens mira, tampoc no podem dir que amb posat enfadat, però no ens somriu. Nosaltres ja podem esforçar-nos, ja, ballant més, fent-los l'ullet, fent voleiar els vestits... no hi ha manera, no s'acaben d'il·lusionar.

«Aleshores, davant d'aquesta situació, decidírem, per unanimitat, somriure només als infants per agrair-los el goig amb què ens rebien i per demostrar als més grans que nosaltres, fins i tot més grans que ells, encara sabem somriure.

«Així ho acordàrem i així ho férem. Ah!, i no us penseu: aquesta decisió es fixà per escrit i se'n trameté un exemplar a tots els pobles, viles i ciutats a fi que tothom n'estigués assabentat.

Llavors, el Codolenc es furgà l'enorme butxaca del seu vestit (hi devia haver més documents i papers que a l'Arxiu de la Corona d'Aragó),¹¹ en tragué un paper apergaminat i el llegí:

¹¹ Arxiu de la Corona d'Aragó: Arxiu instal·lat a l'antic Palau dels Virreis de Barcelona, format bàsicament amb l'antiga documentació de la Casa Reial de Catalunya i Aragó.

ASSOCIACIÓ DE GEGANTS DEL MÓN
C. de l'Alegria, s/n
ARREU

ARREU, lluna plena d'agost del segle felix

Habitants de Viles, pobles i ciutats
Carrer dels Atrafegats
PERTOT

Senyors:

Per acord de l'Associació de Gegants del Món, reunida en Assemblea General Extraordinària el passat dia primer de la lluna plena d'agost, em veig en l'obligació de fer-los coneixedors dels següents acords, presos tots ells unànimement.

1. *S'acorda demanar a tots els habitants de pobles, viles i ciutats que tinguin cura del sòl de carrers i places per tal d'afavorir les nostres ballades.*

2. *Tot i saber-nos molt de greu, ens veiem en l'obligació de, a partir del present escrit, somriure només als infants, ja que les persones grans no ens reben amb cap mena d'il·lusion malgrat els nostres esforços per fer-los agradable la ballada i la nostra presència a la seva festa.*

De fet, però, per consell dels avis Contacontes i Eixerida d'Andorra, a qui tenim en molta estima i pel fet que ells també senten molta estimació pels habitants de Pertot ja que fa molts segles que hi fan estada, acabarem decidint somriure també a les persones (poques, malauradament) d'esperit sensible i mostrar-nos seriosos però no enfadats davant les altres persones.

Així, doncs, no els estranyi gens ni mica reconèixer en nosaltres un posat estàtic durant les properes festes majors.

Confiem no haver de mantenir aquesta actitud durant segles, puix que a nosaltres allò que ens agrada és somriure i, de fet, ballar ho comporta, però... vos-tès hi tenen la paraula, o, més ben dit, el somriure!

No cal dir que restem a la seva disposició per a qualsevol aclariment o per a iniciar qualsevol tipus d'acció que comporti una resolució satisfactòria per a aquesta situació tan poc afalagadora per a ambdues parts.

Atentament,

A handwritten signature in cursive script that reads "Vítxeta de Reus". The signature is written in black ink and is underlined with a single horizontal stroke.

VITXETA DE REUS
Secretària

El Codolenc acabà de llegir i es quedà un moment fixat. Els qui l'escoltaven pensaren: devia ser molt eixerida aquesta Vítxeta de Reus, però no digueren res i somrigueren tot pensant: ja ens ho explicarà algun dia, com era aquesta secretària de l'Associació de Gegants del Món.

11

I així de bé anaven passant les vetlles d'estiu. Cada vesprada era una sorpresa. Una nit el Codolenc digué:
—Avui us faré fer coses que m'ensenyà l'avi Con-tacontes.

Tots restaren expectants i amb els ulls oberts com taronges.

—Vinga! —continuà el Codolenc—. A veure qui és el primer a dir aquest embarbussament! Un gegant, gegantesc, gegantí, es casà amb una geganta, gegantesca, gegantina i tingueren un gegantet, gegantesc, gegantí; si el gegant, gegantesc, gegantí no s'hagués casat amb la geganta, gegantesca, gegantina, no haurien tingut un gegantet, gegantesc, gegantí.

—Oh, quina xala! —deien tots intentant repetir-ho, però no se'n sortien. Tots començaven, però cap no acabava i així ho anaren intentant sense èxit, fins que el Codolenc digué:

—Bé, doncs, ho repetiré a poc a poc, i vosaltres seguïu-me: Un gegant, gegantesc, gegantí... —i ho repetí.

Ara sí, ara sí que tothom acabà al mateix temps, però els qui volgueren continuar ja no sabien si parlaven d'una gegantina i un gegantesc gegantet o d'un gegantet gegantí i una gegantesca...

Quanta gatzara i quins disbarats no es deien!

Alguns ho aconseguiren i d'altres hagueren de desistir, però la vetllada no s'acabà aquí, perquè el Codolenc llavors digué:

—Ara us diré una endevinalla:

Alt com un santpau,
gros i fabulós,
de somris suau
i ballar airós.

—Què és?

I tots a una, rient per l'obvietat, contestaren:

—Un gegaaaant!!!!

—L'heu encertada; teniu molta vista! Ara us en diré una altra, però molt més difícil, perquè la resposta es refereix a una cosa molt important:

És difícil però s'ho val,
no et lliga ni t'oblida,
et dóna el que et cal
i t'acull agraïda.

Tu ho has dit! Aquesta és difícil i ja ho diu ella.
Tots restaren muts i pensatius fins que l'Eduard digué:

—Puc fer-te una pregunta, Codolenc?

—Fes —contestà el Gegant.

—Que es refereix a una cosa que tu has retrobat fa poc?

El Codolenc assentí:

—Sí; com dieu vosaltres: et cremes!

Llavors, emocionat, l'Eduard va dir amb veu clara i serena:

—L'amistat!

I tots es miraren gojosos el Codolenc.

Els més petits, que no ho havien acabat d'entendre gaire, volien continuar amb els jocs i cridaven:

—Més embarbussaments! Més embarbussaments!

Això és un dir, perquè la veritat és que els costava molt pronunciar aquest mot.

El Codolenc, gratant-se el clatell com si volgués fer memòria va dir:

—Vinga, doncs! A veure qui és capaç de dir-lo més ràpidament i sense travar-se. Repetiu: Dic un embarbussament tan embarbussat que tot i no embarbussar-me sembla que l'embarbussament sigui embarbussat perquè dic un embarbussament tan embarbussat que tot i no embarbussar-me sembla que l'embarbussament sigui embarbussat perquè dic un embarbussament...

Ara, uns es caragolaven de riure i no podien pronunciar ni un mot, uns altres intentaven, sense aconseguir-ho, restar seriosos i pronunciar l'embarbussament, d'altres no sabien si l'embarbussament era embarbussat o no ho era... Total, que, després de molt intentar-ho, desistiren d'embarbussaments.

—Cantem! Cantem! —van dir els més grandets.

I el Codolenc exclamà:

—Ara sí que no cal que us ensenyi cap cançó. Estic segur que vosaltres en sabreu més d'una.

Ja no digueren res, solament es posaren a cantar:

El gegant del pi
ara balla, ara balla,
el gegant del pi
ara balla pel camí.

Quasi sense acabar la cançó, uns altres continuaren:

El gegant de Cornudella
ara balla, ara balla,
el gegant de Cornudella
ara balla amb la més bella.

Ningú no va dir res, però tothom recordà la careta que havia posat el Codolenc quan, una nit, els havia parlat, de passada, de la geganta Vitxeta de Reus, i somrigueren amb complicitat.

Ja s'iniciava una altra cançó:

El gegant de l'Aleixar
ara balla, ara balla,
el gegant de l'Aleixar
ara balla i es fa estimar.

Alguns havien sentit parlar d'aquesta vila del Baix Camp i sabien que tenia bons balladors.

I vinga cantar; n'hi hagué per als gegants dels voltants:

El gegant de Móra d'Ebre
ara balla, ara balla,
el gegant de Móra d'Ebre
ara balla amb cara alegre.

i també per als gegants no tan propers:

El gegant de Reus
ara balla, ara balla,
el gegant de Reus
ara balla amb els dos peus.

—Caram, deu pesar molt aquest gegant! —digue-
ren alguns, i el Codolenc afegí:

—Una nit d'aquestes ja us en parlaré.

I un dels més petits cridà:

—I de la Vitxeta també!

Els més grandets es posaren seriosos, se'l miraren, i
ja no gosà dir res més ni aixecar el cap.

Seguidament tornaren a cantar ben fort:

El gegant de Montbrió
ara balla, ara balla,
el gegant de Montbrió
ara balla amb el taló.

—I tant! Jo puc dir-vos-ho! —assentí el Codolenc—.
»Si l'haguéssiu vist amb la seva companya quan, du-
rant la revetlla de la nit de Sant Joan, estrenaren els
vestits nous, ho hauríeu pogut comprovar: no solament
ballen amb el taló, sinó de puntetes, amb un peu, amb

els dos... quasi sense tocar a terra; semblava que s'haguessin d'enlairar per damunt dels arbres de la plaça. Quin goig no feien tots dos tan elegants; tothom se'ls mirava embadalit i els més petits no donaven l'abast amb la mirada de tan alts, elegants i lleugers que anaven tot ballant.

»La plaça semblava envaïda d'una màgia estranya i nosaltres, els gegants convidats, que ho contemplàvem junt amb els altres gegants amics de la vila, ens sentíem tan cofois i estarrufats que gairebé no cabíem a la pell.

Uns breus moments de silenci i el Codolenc va dir:

—Bé, ara potser ja és hora d'anar a descansar.

Però els xiquets contestaren:

—Abans explica'ns una darrera cosa, Codolenc!

Una d'aquelles que t'ensenyà l'avi Contacontes.

I el Codolenc, amb posat seriós i com si revisqués el moment en què l'avi li ho ensenyà, recità:

Ratllem just el cel,
ens acarona la lluna,
ballem pels infants,
oh generosa fortuna!

Balanceig suau
als sons de gralla i tabal,
oneig d'embolcalls,
un esguard joiós s'ho val.

Dansant som record
d'aquell: quan érem infants,
cridant podem dir:
oh, goig immens!, ser gegants!

perquè...

Ratllem just el cel,
ens acarona la lluna,
ballem pels infants,
oh generosa fortuna!

Tan emocionats estaven tots, que només pogueren acostar-se al Codolenc i fer-li el petó i l'abraçada del bona nit.

12

Una nit calorosa, el Codolenc digué:

—Què us sembla si demà anem d'excursió?

No cal ni dir com contestaren tots.

—Sí, sí, volem volem anar d'excursió! Volem anar d'excursió!

—Vinga, doncs! —digué el Codolenc—. Cadascú a parlar amb els de casa seva i com que espero que tot-hom pugui venir, cal que tingueu cura de preparar la motxilla i la cantimplora. Poseu-hi entrepans i no oblideu un jersei per al captard al moment de la tornada.

Tots marxaren de pressa i cridant:

—Anem d'excursió! Anem d'excursió!

«Caram, caram!», va pensar el Codolenc. «Estan tan contents que ningú no m'ha preguntat on anirem d'excursió, però millor, així tindran una sorpresa.

* * *

L'endemà de bon matí, just a trenc d'alba, es trobaren tots a la plaça i després d'omplir les cantimplores d'aigua ben fresca, iniciaren la marxa.

Al davant anaven els més petits per tal que marquessin el ritme de la caminada i així evitar que es cansessin massa, i al darrere els més grans i el Codolenc que amb un cop d'ull ho vigilava tot.

El camí feia bastant de pujada, però era més ample que el que duia a dalt del Montsant, pensava l'Eduard, i estava en millors condicions. Així, doncs, aviat optaren per cantar i tocar la gralla al ritme de la caminada.

Després de dues hores de camí, quan just arribaven a l'altra banda de la carena, de ceps no en veien gaires i sí, en canvi, avellanars i oliverars. El Codolenc va dir:

—Potser que ens aturéssim a esmorzar. Ja deveu tenir molta gana. Ara buscarem un lloc ombrívol i ens hi asseurem.

Aleshores donà un cop d'ull als voltans i digué:

—Alla baix, prop d'un mas, hi ha un arbre que ens acollirà a tots.

Es dirigiren, doncs, cap al lloc assenyalat i en arribar-hi veieren que aquell arbre era immens, immens, i restaren bocabadats:

—Quin arbre!!! Ohhhh!!! És immenssss!!!

No ho veien gaire clar, això d'anar a esmorzar sota l'arbre; els produïa respecte i desig alhora.

Llavors el Codolenc digué:

—Espereu-vos aquí, que jo m'arribaré al mas; algú hi deu haver i ja veurem què m'expliquen. També els demanaré permís.

L'Eduard s'hi afegí:

—T'acompanyo —i també ho feren l'Oriol, en Jordi, en Joan, en Miquel i en Marc.

—Hum! Ja esteu segurs de venir? —manifestà el Codolenc.

—Sí, sí, sí —assentiren.

I començaren a caminar. Encara que el mas es veïés a prop, calia caminar una estona.

A mesura que avançaven s'adonaven que el mas era molt gran; no tenia solament l'habitatge al capdamunt d'una escalinata, sinó que també hi havia una capelleta a l'esquerra i, just a l'entrada, al peu de l'escala, magatzems, corrals, estables... on hi havia de tot: gallines, pollets, galls, conills, coloms, galls dindis, porcs, truges, garrins, dos cavalls, una mula i fins i tot per fora del mas, a més dels gossos que els havien rebut amb els seus lladrucs, hi havia tres cabres que s'ho miraven tot amb aire pacient, distant i tranquil, mentre anaven escollint els brins més tendres de l'herba que hi havia al costat del camí.

En arribar al mas saludaren:

—Bon dia! Que hi ha algú? Bon dia!

Però no obtingueren resposta; els masovers devien ser al camp treballant, era temps de replanar avellaners i n'hi havia molts.

Vist això, i no sense afalagar les cabretes, que ho acceptaren amb aire de resignació i continuaren fent la seva, es dirigiren cap a aquell arbre tan immens, situat just sota el mas, a poca distància del camí.

Arribaren a una cruïlla; el camí seguia cap a un bosc de pins per una banda, i, per l'altra, cap a l'arbre gegant que els havia impressionat.

S'aturaren i contemplaren el paisatge. Com que el dia era molt clar, es veien a mà dreta una munió de cadenes de muntanyes com si juguessin a fer pessigolles al cel, i pertot arreu el verd dels avellaners i dels

bosc de pins i d'alzines contrastava amb el blau; al davant, tres puigs ondulaven el paisatge, i al fons, oh meravella!, la ratlla i la llússor de la mar blava.

Resseguint de nou el paisatge, el Codolenc de cop es quedà fixat i absort contemplant l'arbre que els havia cridat l'atenció.

—Què passa Codolenc? —li preguntaren estranyats.

—Res! Res! No passa res! —contestà, però continuava fixat en aquell arbre.

—Ah! Això, això...

—Què? —qüestionaren.

—Això és una alzina!

—I què vols dir? Què passa amb les alzines?

—Ja ho entenc! —continuava el Codolenc.

—Què entens! —preguntaven estranyats.

—Vinga, ja podeu dir a tots els altres que vinguin, aquest arbre és... bé, vull dir que...

—Què vols dir? —s'impacientaren.

—Vull dir que... bé, que ja sé què és!

Mentre l'Eduard, l'Oriol, en Jordi, en Joan, en Miquel i en Marc anaven a dir als de la colla que podien venir tranquil·lament, el Codolenc contemplava l'arbre embadocat i emocionat.

Tots cuitaren a caminar i, quasi a l'una, arribaren al davant de l'arbre i se situaren just al costat del Codolenc.

Oh!!! semblava que les branques no s'acabessin mai, que el cel fos de color verd i... el Codolenc podia passejar-s'hi per sota sense haver d'apartar ni una sola branca.

Llavors el Codolenc digué:

—Aquesta alzina és l'anomenada «Alzina del Mas de Borbó» i té molts, molts segles, ja que l'avi Concacontes m'explicava que el seu besavi li havia contat que els gegants de la seva edat ja havien perdut el compte del dia que tots junts l'havien plantada com a prova d'amistat.

Tots escoltaven complaguts i en acabar les paraules el Codolenc, s'assegueren sota l'alzina i a l'empareda de la seva ombra no solament esmorzaren sinó que jugaren hores i hores, reposaren, explicaren contes, endevinalles, cantaren cançons, intentaren dir embarbussaments... fins que, pels volts del migdia, el Codolenc preguntà:

—I què us sembla si continuem l'excursió?

—Si ja estem bé aquí sota l'alzina —respongueren.

—Sí, però aquest lloc ja el coneixeu, sempre podem tornar; ara podríem anar a un indret nou. Aquest l'hem trobat sense quasi cercar-lo.

—Bé, doncs, anem! Però ens has de prometre que tornarem.

—D'acord, accedí el Codolenc.

Continuaren avall vorejant un barranc i aviat sentiren una remor singular. Tots caminaven en silenci i el soroll era cada vegada més persistent.

En un moment determinat, el Codolenc s'aturà i digué:

—Ara vull que us ajunteu tots i jo us agafaré entre els meus braços. Poseu-vos els uns al costat dels altres i quan ja us tingui agafats tanqueu els ulls.

Què faria el Codolenc? I aquella remor?

Aviat ho sabrien, puix que ja tots notaven que el Codolenc els havia enlairat i que caminava a grans gambades.

Baixà per un camí molt pronunciat, es mig girà i, cridant molt, perquè el soroll era insistent, continu i aclaparador, digué:

—Ja podeu obrir els ulls!

—Oooooohhhhhh! —exclamaren tots meravellats.

Al davant d'ells hi havia un salt¹² d'aigua immens; posat a ser alt, ho era més que l'alzina i que el Codolenc, que ja és dir.

Quina meravella, quanta aigua, quin xipolleig que feia el doll d'aigua en saltar, i, just al peu, un petit redós, com si fos un llac, els rebia fresc i content.

Aviat tots ja foren a dintre. Ara l'un es llançava a l'aigua fent un capbussó, ara l'altre ho provava des de la roca més propera, o aquells altres, després de fer una correguda, es llançaven junts de peus a l'aigua, fent un sorollós patxam!, els més petits primer hi posaven un peu, després l'altre, i ja finalment es deixaven estar d'històries i s'hi ficaven sencers, però... ràpidament treien el cap, perquè allò de mullar-se'l no els acabava d'agradar.

Els més grans assajaven de tirar-s'hi de cap fent giravolts d'esquena, nedaven en estil papallona, d'esquena... Alguns ja volien aconseguir les cueretes que hi havia en un rabeig i els crancs i els peixos se'n salvaren perquè en veure tant de moviment es retiraren a descansar i aquell dia no sortiren a passejar.

I quant de moviment, quant de xipolleig, quants esquitxos... Sort que el Codolenc se situà a una distància prudent; si no, no sabem pas què hauria passat.

¹² El Salt: Espadat del Barranc de l'Aigua sana, on comença la riera de Salvià. El lloc és molt bonic i conegut pels excursionistes, ja que quan ha plogut fa una cascada molt vistosa. Situat al terme de l'Aleixar.

- Aviat haurem de dinar! —crijà el Codolenc.
—Una miqueta més Codolenc, una miqueta més!
—deia un. I un altre afegia:
—L'última vegada que em llenço a l'aigua i vinc!
O bé:
—Travesso una vegada l'aigua fins a la roca del fons i vinc!
O:
—Agafo només una altra cuereta i vinc!
I així l'un rere l'altre fins que, després d'una bona estona, pogueren seure a dinar i, amb tant d'exercici com havien fet, tothom s'ho acabà tot.
Abans d'iniciar el retorn, reompliren les cantimplors i miraren el salt d'aigua.
Arribaren a Cornudella just quan s'havia post el sol i no cal dir que, aquell vespre, les explicacions no foren únicament del Codolenc, sinó de tots plegats, i la veritat, feien goig de veure i de sentir.
Només quan el Codolenc digué:
—Au va!, anem a dormir!
I se sentí com una sola veu:
—Quan tornarem a anar d'excursió?
I ell, complagut, contestà:
—Aviat!

13

I així fou, però aquesta vegada no hi anaren només els xiquets i xiquetes, amb el Codolenc, sinó que s'hi afegí tothom.

Ben afilerades les tartanes, marxaven al ritme lent però continuat de les mules i els cavalls. Els viatgers estaven contents i se'ls notava en les cares rialleres i els mots festius i musicals.

L'estiu ja s'avançava i la calor de final de juliol es feia notar. Els ventalls no paraven i els mocadors tampoc, però aquell dia anaven a la platja i això era com una festa major.

Després d'una bona estona de donar tombs i més retombs, quan els semblà que el paisatge del davant s'acabava, veieren just a baix, a l'altre vessant, com un teló de fons de paisatge, el mar.

Tots s'aturaren a contemplar-lo. Que immens! Que bonic!

De tan emocionats no pogueren dir res més. Als més petits els feia gràcia veure com els grans s'emociaven. No passa gaire sovint, digueren fluix, fent-se l'ullet. I val a dir que ells també quedaren bocabadats, però en ells això és natural i ja ningú no en féu cas. Sembla estrany, oi?

Restava encara una bona estona de camí i, per tal d'arribar dinats, s'aturaren just al peu d'una pedrera per fer un àpat i de postres menjaren molta fruita per refrescar-se: síndries, peres, préssecs...

Pels volts de migdia i després de travessar un llarg camí vorejat de plàtans immensos que el convertien en un túnel de frescor, arribaren a la vora del mar. Deixaren els animals i els carruatges en una pineda que hi havia prop d'un canyar i...

Natació, castells a dins de l'aigua, jocs, concursos, esquitxos, capbussons, nedar cap aquí, surar cap allà, rodolar dintre l'aigua, saltar ones, patxips, patxaps, patxops...

—No m'esquitxis!

—Tu tampoc! Mare, mare, la Maria i el Jordi m'esquitxen!

—Nens, au, estigueu-vos quiets! No us heu d'esquitxar.

I així anà passant l'hora del bany.

Els més petits feien castells a la sorra; els avis, amb un mocador lligat al cap, suaven, suaven, però s'ho miraven complaguts i les àvies, semblaven tomaquetes tot i que no paraven de ventar-se.

Quin joc de colors es veia damunt el mar! El sol feia de les seves i ara l'aigua era blava, al cap d'un moment verdosa, més tard d'un blau verdós i en acabat d'un blau marí que, tractant-se del mar, no hi podia faltar. I les ones, ara escumoses com si tinguessin un serrell ample, després un filet blanc les precedia temoroses, més tard s'obrien generosament i, al cap d'un moment tallaven el mar amb les seves crestes; no paraven ni un moment, sempre amatents, sempre sorolloses: ara t'embolcallaven, després t'abraçaven i més tard t'abocaven a la sorra.

Quanta alegria! Quin goig!

El Codolenc, complagut, s'ho mirava.

Cap al tard, i de bracet amb el blau, retornaren a les muntanyes.

El ritme d'ascensió era lent; els petits s'adormiren ràpidament i el moviment de les tartanes els bressolava amb suavitat.

Aquella nit tothom estava cansat, però també content, i aviat se n'anaren a dormir; abans va caldre que el Codolenc, com cada dia, els expliqués alguna cosa.

—Avui una coseta molt curta:

Si aviat m'adormo
potser somiaré;
la lluna em vigila
i els estels també.

I després afegí:

—Au bona nit! —digué suaument, i molts d'ells, especialment els més petits, ja no contestaren: s'havien adormit.

14

Així anava passant l'estiu; els conreus mostraven ufana: la vinya es vinclava carregosa i els avellaners anaven enflocats com si sempre fos festa. L'harmonia del paisatge transpirava serenor i goig. El temps de la collita s'acostava: ja les avellanes eren plenes i els albercoccs havien madurat.¹³

Tothom s'anava preparant per a la verema i per al plegar avellanes. El Codolenc no es cansava d'ajudar-los i val a dir que era una bona ajuda.

Les vesprades continuaven plenes d'explicacions del Codolenc.

Un dia, més ben dit, una nit, els xiquets amb una mica de picardia digueren:

—Avui, si no saps què explicar-nos, ens podries parlar de la senyora secretària de l'Associació de Gegants del Món.

¹³ Podem tenir en compte les dites: «Per Santa Magdalena l'avellana és plena» i «La Mare de Déu d'agost és festa molt senyalada, maduren els albercoccs i alguna pruna de frare», sabent però, que Santa Magdalena és el 22 de juliol i la Mare de Déu d'agost el dia 15.

I el Codolenc, com si no s'adonés del to, digué:

—Ah, sí! Si us ho vaig prometre!

»Fa uns quants segles, un estiu, a finals de juny, decidírem, amb uns companys, anar a festa major a Reus. N'haviem sentit parlar molt bé.

»Ens hi adreçàrem, doncs, i arribàrem just al cap-tard, quan començà la festa amb una gran tronada a la plaça. Nosaltres, ben a prop dels porxos, ho contemplàrem i val a dir que la plaça plena de gom a gom, els balcons, les finestres... tot atapeït de gent, feia goig de veure.

»Fruíem observant el ritual: les danses, les autoritats, els castells, i... els gegants. Just en arribar el seguici a la plaça, sons de gralla i tabal, i els gegants començaren a ballar i fou en aquell moment, quan tots els gegants anaven entrant a la plaça ballant, que vaig descobrir la senyora Secretària, com dieu vosaltres.

»M'agradaria que l'haguéssiu vista: elegant, senyora, refinada, distingida, desimbolta, avançava al ritme exacte de la música i a cada retomb semblava que es quedés amb totes les mirades; el vestit li voleiava al vent amb un caient majestuós i cordial, als cabells lluïa una diadema i a la mà portava un pom de flors.

»Quina elegància, quanta bellesa. Vaig quedar corprès i bocabadat. Qui m'ho havia de dir? Aquella geganteta, perquè era més aviat de figura gràcil i no excessivament alta, quanta bellesa no podia traslluir!

»No cal ni dir-ho: ja no li vaig treure l'ull de sobre i tan aviat com fou possible m'hi vaig comprometre un ball de la sessió de la nit.

»L'orquestra acabava d'iniciar el ball i jo ja li requeria el compromís, però era una mica coqueta i es féu pregar:

»—Estic cansada, he ballat molt aquesta tarda.

»—Potser una mica més tard.

»Fins que accedí a ballar.

»Quina satisfacció, fer-la ballar! Semblava que volés de tan primeta i tan eixerida, vinga a donar tombs, vinga a girar, jo quasi ja no veia les branques dels vells plàtans i les palmeres ho contemplaven satisfetes. I estava tan ufanós, que no recordava ni a quin lloc em trobava. Aquella ballada no l'oblidaré mai. Penseu que, per a un gegant, ballar representa molt i jo havia tingut la sort de ballar amb la Vitxeta de Reus, una geganteta única.

»Restàrem amics i ja us podeu imaginar l'alegria que tinguérem en retrobar-nos anys més tard en aquell aplec de gegants que ja us vaig comentar.

»A l'hora del ball, sense dir-nos-ho i amb un somriure alegre, reiniciàrem la ballada i... sabeu?... continuava ballant igual o més bé que abans. Caram de Vitxeta!

Tots aplaudiren entusiasmats. Només d'escoltar-ho ja estaven contents i secretament pensaren a convidar la Vitxeta per al ball de la propera festa major. El Codolenc seria feliç de tornar-hi a ballar i ells estarien contents de poder veure una tan bona parella.

15

Les vetlles d'estiu aaven passant amb les explicacions del Codolenc i els dies plens de feina: collir préssecs, prunes, albercocs, peres... s'anaven escurçant.

Una nit, un dels més petits preguntà decidit:

—Codolenc, explica'ns per què et dius Codolenc.

I els més grandets, rient, contestaren:

—«Vet aquí que una vegada algunes famílies que vivien en llocs freds de les altes muntanyes decidiren baixar al pla...»¹⁴

Aquell dia fou el Codolenc l'oïdor i s'adonà de com s'arribaven a conèixer tots i de com això era molt important. El temps havia passat i els havia fet amics.

En acabar l'explicació, tots, adreçant-se al menut, digueren:

És difícil però s'ho val,
no et lliga ni t'oblida,
et dóna el que et cal
i t'acull agraïda.

—Què és?

I el menut contestà:

—La flor de marialluïsa!

—Au, va! Tu què saps! —replicaren rient.

L'endemà, però, tots es trobaren sota el coixí una flor de marialluïsa. La fada Montsant arrodonia la festa amb la flor que és símbol d'amistat eterna.

¹⁴ Li explicaren aquest conte que tu acabes de llegir.

Si algun dia et ve de gust anar d'excursió als llocs on es desenvolupen els fets d'aquest llibre, només cal que consultis el mapa.

Ah! i si et falta algun aclariment, pots escriure'm.
Bona excursió!

Fina Anglès i Soronellas
C. Guardiola, 67
43381 L'Aleixar
A/e: finangles@tinet.cat

